

REFERATI IZ ČASOPISA

STANIČNI IMUNI ODGOVORI NA KOMPONENTE HRSKAVICE U REUMATO-IDNOM ARTRITISU I DEGENERATIVNOJ BOLESTI ZGLOBOVA: PREGLED I OPIS STUDIJA (Cellular immune responses to cartilage components in rheumatoid arthritis and osteoarthritis: a review and report of a study).

Istraživani su proliferativni odgovori mononuklearnih stanica stimuliranih komponentama hrskavice u bolesnika s reumatoidnim artritisom i osteoartrozom i zdravih osoba. Istraživan je učinak ovih komponenti hrskavice: proteini matriksa (frakcija A4), lipoproteini, ekstrakt hrskavice, nativni i denaturirani kolagen i proteoglikani. Općenito se može reći da su stanice na stimulaciju slabije reagirale u bolesnika s osteoartrozom nego u ostale dvije skupine ispitanika. Reakcija stanica bila je značajna na frakciju A4 — matriks protein. Frakcija A4 sterilizirana putem filtracije izaziva veću stimulaciju odnosno reakciju stanica u ispitanika s reumatoidnim artritisom i osteoartrozom, ali ne i u ispitanika iz kontrolne skupine. Ova se razlka može objasniti antigenskom alteracijom radi radijacije ili možda nižim stupnjem proliferacije na sve komponente hrskavice (Sigal LH. Clin Exper Rheum 6:59—66, 1988).

I. Jajić

AKUPUNKTURA U OKVIRIMA KOMPLEKSNOG LIJEĆENJA BOLESNIKA S GONARTROZOM. (Akupunktur in Rahmen der komplexen Kurbehandlung von Patienten mit Gonarthrose).

Autor je promatrao grupu od 71 bolesnika (12 muškaraca i 59 žena) s klinički manifestnom gonartrozom koji su liječeni kompleksno 21 dan (termalne kupke, kombinirane hidroprocedure, ručna i podvodna masaža, vježbe) kao i klasičnom akupunkturm iglama. Rezultati su ocijenjeni objektivnim parametrima (brzina hoda, pokretnost koljenog zgloba mjerena goniometrom, hod stepenicama i ustavljanje iz sjedećeg položaja) kao i subjektivno (bolesnikova procjena bola). Iako je poboljšanje registrirano u 67.3% bolesnika, nije bilo moguće dokazati statistički značajnu razliku između postignutih rezultata promatrane grupe, liječene akupunkturom i kontrolne skupine koja se sastojala od 76 bolesnika (12 muškaraca i 64 žene), a u koje je provedeno liječenje bez akupunkture. Autor preporuča akupunkturu prije svega pri jako izraženim bolovima, zatim pri izraženom otoku koljena i tamo gdje je potrebno ograničiti balneoterapiju, kao npr. u visokoj starosti i u kardiovaskularnih bolesnika.

(J. Ježek, Balneol. bohem. 16(4):119—124, 1987).

Maja Dubravica

BOLESNIKOVE SKLONOSTI ZA MODALITETE TRETMANA BOLI U MULTIDIСCIPLINARНОJ KLINICI ZA BOL (Patient's Preferences for Pain Treatment Modalities in a Multidisciplinary Pain Clinic)

Izvršena je procjena sklonosti za 9 različitih modaliteta tretmana боли od strane 119 bolesnika oba spola. Najveću sklonost pokazali su za terapiju ledom, relaksaciju i fizikalnu terapiju; najmanju za TENS, terapiju toplinom i socijalne aktivnosti. Multipla regresiona analiza je pokazala da je sklonost relaksaciji najbolji prediktor procjene smanjenja boli, a sklonost za terapiju toplinom povezana je sa smanjenjem boli. Sklonost izboru fizikalne terapije dovodi do poboljšanja općeg stanja kod bolesnika pri otpustu. Utvrđene su i značajne povezanosti između rezultata na inventaru ličnosti MMPI te preferencije oblika tretmana: terapija ledom-hipohondrija, TENS-histerija, relaksacija-ljutnja, grupna terapija-psihopat-